

**STANOWISKO NR 9 /2022
WOJEWÓDZKIEJ RADY DIALOGU SPOŁECZNEGO
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO**

z dnia 2 września 2022 r.

w sprawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu i jej konsekwencje dla mieszkańców budynków wielolokalowych

Ustawa z dnia 26 stycznia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu wprowadza mechanizm zamrożenia cen paliw gazowych na poziomie cen zawartych w taryfie sprzedawcy z urzędu (art. 62c ust. 1 Prawa Energetycznego), ustalonej na podstawie przepisów art. 62f PE na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. Jednocześnie cena ta ma charakter ceny maksymalnej, co oznacza, że wobec odbiorców, którzy wcześniej zawarli umowę z dostawcą, przewidującą niższą cenę, stosuje się tą niższą cenę do czasu wygaśnięcia umowy. Również w przypadku, gdyby w trakcie 2022 r. doszło do obniżek cen i przedsiębiorcy zaczęliby oferować ceny niższe niż w taryfie sprzedawcy z urzędu, zastosowanie będą miały ceny niższe. Jednocześnie z dniem 1 września 2022 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wzmocnienia bezpieczeństwa gazowego państwa w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. 2022 poz. 1723), która przedłuża ochronę taryfową odbiorców gazu wymienionych we wcześniej cytowanej ustawie do 31 grudnia 2027 r. Regulacja ta mimo wielu postulatów różnych środowisk nie rozszerza grona odbiorców paliw uprawnionych do korzystania z taryf zatwierdzonych przez Prezesa URE o podmioty zużywające paliwo gazowe do produkcji energii cieplnej dostarczonej do spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych oraz innych podmiotów uprawnionych do zarządzania budynkami mieszkalnymi wielolokalowymi na cele gospodarstw domowych. Do podmiotów objętych ochroną taryfową nie należą jednostki, które produkują energię ciepłą na potrzeby większej liczby budynków zaopatrywanych z jednej lub kilku lokalnych kotłowni z wykorzystaniem zewnętrznej instalacji odbiorczej – lokalne systemy ciepłownicze.

Takimi (pominiętymi) „podmiotami” są w szczególności przedsiębiorstwa wytwarzające ciepło w „lokalnych kotłowniach”, przy czym może to być podstawowy profil ich działalności lub poboczny (np. wielu wytwórców ciepła obok dużych źródeł kogeneracyjnych eksploatuje również lokalne kotłownie na obszarach, gdzie nie ma zasięgu sieci ciepłownicza). Należy podkreślić, że z punktu widzenia odbiorców ciepła nie ma różnicy, czy „kotłownia” eksploatowana jest przez spółdzielnię mieszkaniową, czy też przez przedsiębiorstwo energetyczne - każdy z tych dostawców musi nabyć gaz ziemny w celu wytworzenia ciepła w lokalnej kotłowni, a wzrost cen gazu bezpośrednio przełoży się na cenę ciepła dostarczanego odbiorcom w gospodarstwach domowych czy odbiorcom wrażliwym.

Rynek ciepłowniczy w Polsce obejmuje wiele stanów faktycznych, w tym – obok scentralizowanych systemów ciepłowniczych – funkcjonują podmioty, w których z jednej „lokalnej kotłowni” zasilanych jest kilka/kilkanaście budynków jedno lub wielorodzinnych z wykorzystaniem tzw. sieci niskoparametrowej, tj. zewnętrznej instalacji odbiorczej.

Nieuwzględnienie tych małych, lokalnych systemów ciepłowniczych w ww. przepisach prowadzi do nieuprawnionej dyskryminacji odbiorców zasilanych z kotłowni zlokalizowanych np. w jednym z budynków osiedla i zasilających kilka budynków względem odbiorców zasilanych z jednej kotłowni.

Sytuacja ta sprawia, że gospodarstwa domowe do których ciepło dostarczają podmioty wymienione w ustawie podlegające ochronie taryfowej będą zaopatrywane w ciepło po cenie na preferencyjnych warunkach w stosunku do gospodarstw domowych w budynkach wielolokalowych zaopatrywanych w ciepło przez podmioty nieuprawnione do ochrony taryfowej. Różnice w kosztach ogrzewania mogą sięgać nawet 500%. Tak znaczące zróżnicowanie cen energii cieplnej dotyczące tej samej grupy odbiorców uderzy w bezpieczeństwo socjalne wielu polskich rodzin, doprowadzi także do wykluczenia społecznego, konfliktów i niepokoju społecznych oraz poczucia braku sprawiedliwości społecznej. Odbiorcy ciepła dostarczanego po kosztach wynikających z komercyjnych cen gazu (stosowanych dla podmiotów bez ochrony taryfowej) w wielu wypadkach nie będą w stanie regulować zobowiązań związanych z kosztami energii cieplnej (dotyczy to w szczególności odbiorców ciepła w budynkach komunalnych i socjalnych). Powodować to będzie poszerzenie strefy ubóstwa energetycznego a w konsekwencji nawet do upadłości zwłaszcza małych lokalnych firm dostarczających energię ciepłą.

W związku z powyższym konieczne jest objęcie jednolitą ochroną taryfową odbiorców ciepła niezależnie od źródła zasilania.

Ponadto w związku ze zmianą sytuacji gospodarczej spowodowanej m.in. agresją Rosji na Ukrainę, która zmieniała uwarunkowania na rynkach paliwowych i dostępności usług oraz materiałów niezbędnych w energetyce, w tym substancji niezbędnych do funkcjonowania instalacji ochrony powietrza, konieczne są działania związane z możliwością:

1. Zmian (zmniejszenia) wymagań środowiskowych na skutek spadku dostępności niskoemisyjnego węgla, dostępności gazu, dostępności środków do instalacji oczyszczania spalin.
2. Wydłużenia terminów pracy instalacji ze złagodzonymi wymaganiami ochrony środowiska (derogacje, odstępstwa, wydłużenie pracy źródeł szczytowych) w związku z opóźnieniami inwestycji mających na celu zmianę technologii na niskoemisyjne.

W tej nadzwyczajnej sytuacji celem złagodzenia kryzysu energetycznego konieczne jest także:

1. Doprowadzenie do czasowego zamrożenia systemu ETS i wprowadzenie stałej opłaty;
2. Dynamiczny wzrost inwestycji związanych z rozwojem OZE:

W obecnej sytuacji lista wyzwań jest długa, a ta postulatów do pilnej realizacji jeszcze dłuższa. Przedsiębiorcy oczekują, że podjęte zostaną zarówno działania o charakterze bieżącym i krótkoterminowym – analiza i przygotowanie na wariantowe sytuacje związane z potencjalnymi ograniczeniami w dostępności energii elektrycznej oraz poszczególnych nośników energii, rewizja i dostosowanie regulacji oraz instrumentów prawnych, w tym wydłużenie czasu na wdrożenie polecenia o ograniczenia poboru mocy bądź gazu ziemnego do minimum 48 godzin, jak też działania obliczone na osiągnięcie określonych celów w średnim i długim terminie - wśród nich odblokowanie inwestycji w odnawialne źródła energii, w szczególności pilna liberalizacja fatalnej w skutkach zasady 10H dla lądowych farm wiatrowych oraz przywrócenie korzystnych zasad inwestycji w fotowoltaikę, poprawę

efektywności wykorzystania infrastruktury sieciowej przez współdzielenie infrastruktury przyłączeniowej przez instalacje odnawialnych źródeł energii (tzw. cable pooling), a także umożliwienie realizacji inwestycji w oparciu o tzw. linie bezpośrednie, łączące jednostkę wytwórczą z zakładem wykorzystującym wyprodukowaną w niej energię z pominięciem powszechnie dostępnych sieci przesyłowych. Oczekujemy ułatwień regulacyjnych dla autoprodukcji energii przez przedsiębiorców.

3. Zintensyfikowanie czynności rozpoznawczo-poszukiwawczych mających na celu uruchomienie i wykorzystanie nowych krajowych zasobów paliw płynnych.

Stanowisko zostało zaakceptowane przez wszystkie strony Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego. Podpis w imieniu członków Rady złożył Przewodniczący Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego.

PRZEWODNICZĄCY
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
Województwa Lubelskiego

Dariusz Jodłowski

Adresaci:

- Prezes Rady Ministrów;
- Minister Klimatu i Środowiska;
- Ministerstwo Aktywów Państwowych;
- Kancelaria Sejmu;
- Kancelaria Senatu;
- Rada Dialogu Społecznego;
- Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Katowicach.